

Список використаних джерел

1. The State of Food Security and Nutrition in the World 2025. UNICEF DATA.
URL: <https://data.unicef.org/resources/sofi-2025/>
2. Key Trends in Food Safety and Legislation. Food Safety Institute, 2025.
URL: <https://foodsafety.institute/fqs-principles-mgt/key-trends-food-safety-legislation/>
3. Top Food Safety Trends 2025: AI Innovations & Regulatory Shifts. Accio, 2026.
URL: https://www.accio.com/business/top_food_safety_trends
4. What's Next in Food Safety? Key Trends for 2025 and Beyond. bioMérieux, 2025.
URL: <https://www.biomerieux.com/us/en/blog/food-safety/What-next-food-safety-Key-trends-2025.htm>

РОЛЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ В ПОДОЛАННІ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ НЕБЕЗПЕК ДЛЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ.

Іваненко В. О., Кішак І. Т.

*Миколаївський національний аграрний університет
vladikivanenko28@gmail.com*

Економічна дипломатія відіграє вирішальну роль у забезпеченні стабільності зовнішньоекономічної діяльності України в умовах затяжної війни з Росією, яка супроводжується соціально-політичними та інформаційними загрозами. З 2022 року Україна стикається з руйнуванням інфраструктури, блокадою портів, кібератаками, дезінформацією та санкційними обмеженнями, що зачіпають торгівлю та інвестиції. За таких обставин існує нагальна потреба у визнанні економічної дипломатії як життєво важливого інструменту зовнішньої політики держав [1, с. 3]

У центрі уваги економічної дипломатії було посилення координації з ЄС, США, G7 та іншими партнерами щодо підтримки та розширення санкцій проти Російської Федерації. З 2026 року ЄС продовжує вводити нові пакети санкцій (включаючи 20-й), щоб обмежити доходи Росії від енергетики, фінансів і торгівлі, що послаблює агресора і відкриває нові ринки для України. Завдяки дипломатичним зусиллям було забезпечено безмитний доступ українського експорту до ЄС, безвізовий режим для транспорту, Роумінг та інші програми, що компенсують втрати від військових дій.

Соціально-політичні ризики - міграція, демографічні зміни, нестабільність - знижують привабливість України для інвесторів. Економічна дипломатія протидіє цьому за допомогою міжнародних коаліцій з відновлення, довгострокового фінансування (пакети по десять мільярдів євро на рік), створення фондів та угод про стратегічне партнерство (з ЄС, США, ОАЕ), які сприяють диверсифікації ринків в Азії, Африці та Латинській Америці, а також інвестицій в енергетику, Інформаційні технології та сільське господарство. Безперечно, економічна дипломатія не є новим явищем, і, як зазначають науковці, «протягом століть основною місією зовнішньої політики країн був захист торговців на чужих землях, підтримка їх діяльності та охорона комерційних доріг [2, с. 46].

Таблиця 1. Протидія соціально-політичним ризикам через економічну дипломатію

Ризики / Виклики	Вплив на зовнішньоекономічну діяльність України	Інструменти протидії через економічну дипломатію	Очікувані результати / Напрямки сприяння
Соціально-	Знижують привабливість	Міжнародні коаліції з	Диверсифікація

політичні ризики: міграція, демографічні зміни, нестабільність	України для інвесторів	відновлення Довгострокове фінансування (пакети по десятки мільярдів євро щорічно, наприклад €90 млрд від ЄС на 2026–2027) Створення спеціалізованих фондів [3]	ринків збуту (Азія, Африка, Латинська Америка) Залучення інвестицій у ключові сектори: енергетика, інформаційні технології (ІТ), сільське господарство (агропромисловість)
--	------------------------	--	--

Джерело: сформовано на основі джерела [3].

Перелік ключових інструментів економічної дипломатії, які застосовуються для протидії цим ризикам: створення міжнародних коаліцій з відновлення, залучення довгострокового фінансування у вигляді щорічних пакетів допомоги на десятки мільярдів євро, формування спеціалізованих фондів відновлення, а також укладання угод про стратегічне партнерство.

Одним з основних напрямків економічної дипломатії України стало посилення координації з ключовими партнерами — Європейським Союзом, США, країнами G7 та іншими союзниками — з метою підтримки і посилення санкційного тиску на Росію. Починаючи з 2026 року ЄС продовжить регулярно продовжувати і посилювати економічні санкції проти Росії (включаючи 19-20 пакетів), щоб обмежити доходи від експорту енергоносіїв, фінансових операцій і обходу обмежень третіми країнами. Ці заходи, доповнені аналогічними кроками США, Великобританії, Канади та Японії, створюють економічний бар'єр для агресора і в той же час відкривають нові ринки і можливості для України. Протягом всього часу протистояння Україна тісно співпрацює з іншими державами, міжнародними організаціями, фондами, компаніями [4, с. 6]. Завдяки активній роботі дипломатичних представництв і державних структур вдалося забезпечити безмитний доступ українського експорту на ринок ЄС, приєднання до зони роумінгу, свободу транспорту і ряд програм ЄС, що компенсують втрати від блокади Чорного моря і скорочують торгівлю з традиційними партнерами.

Загалом економічна дипломатія перетворилася з інструменту виживання на стратегію сталого розвитку та відновлення. Вона пом'якшує вплив гібридних загроз на зовнішню економіку, диверсифікує партнерські відносини, сприяє інтеграції в європейський простір і створює основу для повоєнного зростання. Успіх залежить від координації дій держави, бізнесу і союзників у вирішенні проблем. Завдяки цим зусиллям Україна перетворює військові загрози на можливості для глибшої глобальної інтеграції та економічної безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Футько М. В. Економічна дипломатія у системі сучасних міжнародних відносин : кваліфікац. робота ... магістра : спец. 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії / Футько Мар'яна Вікторівна ; наук. кер. не вказано ; Західноукр. нац. ун-т. Тернопіль, 2023. 80 с.
URL: <https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/39fbae61-e4fa-418e-809c-2f330b064f09/content> (дата звернення: 01.03.2026).
2. Івашук І., Запухляк В., Івашук О., Економічна дипломатія як детермінанта економічного прогресу та стратегічний пріоритет розвитку країн. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2022. Випуск 3-4. С. 44-57. DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2022.03-04.044>
3. Європейська Комісія. Commission presents a financial support package for Ukraine for 2026–2027 [Електронний ресурс] : press release IP/26/90. – 2026. – 13 січ. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_26_90 (дата звернення: 01.03.2026).

4. Іванова В. Роль економічної дипломатії в сфері забезпечення національної безпеки та післявоєнного відновлення України / В. Іванова // Наукові перспективи. – 2023. – № 10(40). – С. 440–450. – DOI: 10.52058/2708-7530-2023-10(40)-440-450.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ХАРЧОВИХ ВИРОБНИЦТВ ЯК ШЛЯХ ДО ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ

Іщенко С.М.¹, Шульженко В.О.²

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
s.m.ischenko@udu.edu.ua

Сучасна харчова промисловість є однією з найбільш енергоємних галузей економіки, оскільки більшість її технологічних процесів потребує значних витрат теплової та електричної енергії. Зростання вартості енергоресурсів, екологічні обмеження та необхідність зменшення виробничих витрат зумовлюють актуальність підвищення енергоефективності. В умовах цифрової трансформації промисловості ефективним інструментом для вирішення цих завдань є впровадження цифрових технологій у виробничі процеси.

Цифровізація харчової промисловості передбачає комплексне використання сучасних інформаційних технологій для збору, обробки та аналізу даних, що характеризують роботу обладнання та енергоспоживання. Основні аспекти цифровізації для підвищення енергоефективності охоплюють технічні, управлінські та людські компоненти:

1. *Системи SCADA* дозволяють здійснювати моніторинг енергоспоживання в реальному часі та забезпечують оперативне реагування на відхилення технологічних параметрів. MES-системи, у свою чергу, інтегрують дані з різних виробничих ділянок, забезпечуючи оптимізацію графіків роботи обладнання і підвищення стабільності процесів [5].

2. *Використання IoT-технологій* дає змогу зібрати точні показники споживання енергії, температури, тиску та інших параметрів, що створює основу для енергомоніторингу та аналітики в реальному часі. Автоматична корекція параметрів (наприклад, температури в холодильниках) зменшує втрати на 10–15%. IoT-системи в охолодженні (20% енергії галузі) забезпечують динамічну оптимізацію [2].

3. *Застосування штучного інтелекту та машинного навчання* сприяє прогнозуванню пікових навантажень, визначенню неефективних режимів роботи обладнання та автоматичному регулюванню параметрів процесів. Алгоритми AI дозволяють не лише зменшити споживання енергії, а й підвищити якість кінцевої продукції, що особливо актуально для молочної, пивоварної та хлібопекарської промисловості [3]. Наприклад, моделі Xtreme Gradient Boosting прогнозують енергоефективність сушіння, зберігаючи якість. AI з IoT знижує викиди CO₂ на виробничих лініях на 15–20%.

4. *Цифрові двійники виробництва*, які відтворюють технологічні процеси у віртуальному середовищі, надають можливість тестувати різні сценарії роботи без ризику втрат у реальному виробництві [4]. Слід відзначити, що тестування змін без реальних витрат оптимізує термічні процеси та зменшує вуглецевий слід.

5. *Хмарні технології та ERP-системи* - централізоване управління в реальному часі. 47% компаній використовують хмари для даних-орієнтованих рішень, що зменшує втрати в логістиці та зберіганні.

6. *Аналіз великих даних (Big Data)* - виявлення неефективностей, прогнозування попиту, запобігання перевиробництву. Покращення управління інвентарем (19%) та ланцюгами постачань (26%) знижує енергетичні втрати.

Ці компоненти формують цілісну екосистему, де технічні рішення доповнюються стратегічним плануванням і навчанням персоналу. Водночас впровадження стикається з